

	СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ» Рівень вищої освіти: <u>Перший (бакалаврський)</u> Спеціальність: <u>101 Екологія</u> Рік навчання: <u>4-й</u>, семестр <u>7-й</u> Кількість кредитів ECTS: <u>5 кредитів</u> Назва кафедри: <u>Економіки та підприємницької діяльності</u> Мова викладання: <u>українська</u>
Лектор курсу	д.ф.е., ст. викладач Болтовська Людмила Леонідівна
Контактна інформація лектора (e-mail)	liudmyla.boltovska@gmail.com

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна «Економіка природокористування» є обов'язковою компонентою ОПП Екологія.

Загальний обсяг дисципліни 150 год.: лекції – 32 год.; практичні заняття – 28 год.; самостійна робота – 90 год.

Формат проведення: лекції, практичні заняття, консультації. Підсумковий контроль – екзамен.

ПРЕРЕКВІЗИТИ І ПОСТРЕКВІЗИТИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

При вивченні даної дисципліни можуть використовуватися знання, отримані з таких дисциплін: «Загальна екологія», «Технологія виробництва та переробки продукції тваринництва», «Оцінка впливу на довкілля», «Техноекологія».

Основні положення навчальної дисципліни можуть застосовуватися при вивченні таких дисциплін: «Енергоефективність та альтернативні джерела енергії».

ХАРАКТЕРИСТИКА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Призначення навчальної дисципліни

Призначення навчальної дисципліни «Економіка природокористування» полягає у формуванні у здобувачів вищої освіти системних знань і практичних навичок щодо економічних засад раціонального використання

природних ресурсів, збереження довкілля та забезпечення сталого розвитку. Дисципліна «Економіка природокористування» орієнтована на вивчення теоретичних і методологічних основ екологічно збалансованого господарювання, механізмів оцінки та відтворення природного капіталу, інструментів державного регулювання й економічного стимулювання у сфері природокористування. Вона забезпечує розуміння взаємозв'язку економічних процесів із екологічними наслідками, сприяє розвитку аналітичного мислення при вирішенні завдань ефективного управління природними ресурсами та формує здатність застосовувати сучасні економічні методи для досягнення гармонії між потребами суспільства та екологічними обмеженнями.

Мета вивчення навчальної дисципліни

Вивчення дисципліни «Економіка природокористування» спрямовано на отримання здобувачами вищої освіти практичних вмінь щодо аналізу суті економіко-екологічного співтовариства; вміння аналізувати сучасний стан еколого-економічних відносин та оцінювати перспективи їх розвитку, застосувати здобуті знання у практичній діяльності. Особлива увагу приділяється питанню адаптативним напрямкам «Зеленого курсу ЄС» та впливу змін клімату на аграрний сектор.

«Економіка природокористування» є формування системи теоретичних знань про об'єктивні закономірності, реальні процеси та специфічні особливості економіко-екологічної діяльності України, а також практичних навичок щодо реалізації її форм, регулятивного забезпечення та ефективного здійснення еколого-економічних розрахунків в зазначеній сфері.

Завдання вивчення навчальної дисципліни

Сприяння формування у здобувачів вищої освіти умінь орієнтуватись в системі джерел еколого-економічних відносин; вміння аналізувати сучасний стан світових еколого-економічних відносин та оцінювати перспективи їх розвитку, застосувати здобуті знання у практичній діяльності. Вивчення курсу передбачає засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичних знань та набуття практичних навичок, потрібних для якісної підготовки висококваліфікованих спеціалістів, які володіють професійними знаннями, що необхідні в сучасних ринкових умовах.

ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ЯКИХ НАБУВАЄ ЗДОБУВАЧ ПРИ ВИВЧЕННІ ДИСЦИПЛІНИ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен володіти інтегральною, загальними та фаховими компетентностями,

зокрема:

інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та вирішувати практичні проблеми у сфері екології, охорони довкілля і збалансованого природокористування, або у процесі навчання, що передбачає застосування основних теорій та методів наук про довкілля, та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов

загальні компетентності (ЗК):

ЗК01. Знання та розуміння предметної області та професійної діяльності.

ЗК06. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

ЗК07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК09. Здатність працювати в команді

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя;

фахові компетентності (ФК):

ФК15. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ФК17. Розуміння основних теоретичних положень, концепцій та принципів математичних та соціально-економічних наук.

ФК19. Здатність до оцінки впливу процесів техногенезу на стан навколишнього середовища та виявлення екологічних ризиків, пов'язаних з виробничою діяльністю.

ФК20. Здатність до використання основних принципів та складових екологічного управління.

ФК26. Здатність до опанування міжнародного та вітчизняного досвіду вирішення регіональних та транскордонних екологічних проблем.

ФК27. Здатність до участі в управлінні природоохоронними діями та/або екологічними проектами. СК 1. Знання та розуміння теоретичних основ екології, охорони довкілля та збалансованого природокористування.

ПРОГРАМНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ВІДПОВІДНО ДО ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

ПРН01. Демонструвати розуміння основних принципів управління природоохоронними діями та/або екологічними проектами.

ПРН03. Розуміти основні концепції, теоретичні та практичні проблеми в галузі природничих наук, що необхідні для аналізу і прийняття рішень в сфері екології, охорони довкілля та оптимального природокористування.

ПРН04. Використовувати принципи управління, на яких базується система екологічної безпеки.

ПРН08. Уміти проводити пошук інформації з використанням відповідних джерел для прийняття обґрунтованих рішень.

ПРН13. Уміти формувати ефективні комунікаційні стратегії з метою донесення ідей, проблем, рішень та власного досвіду в сфері екології.

ПРН15. Уміти пояснювати соціальні, економічні та політичні наслідки впровадження екологічних проектів.

ПРН17. Усвідомлювати відповідальність за ефективність та наслідки реалізації комплексних природоохоронних заходів.

ПРН21. Уміти обирати оптимальні методи та інструментальні засоби для проведення досліджень, збору та обробки даних.

ПРН22. Брати участь у розробці проектів і практичних рекомендацій щодо збереження довкілля.

ПРН23. Демонструвати навички впровадження природоохоронних заходів та проектів.

Вивчення даної дисципліни формує у здобувачів освіти соціальні навички (soft skills): комунікативність (реалізується через: метод роботи в парах та групах, метод самопрезентації), робота в команді (реалізується через: метод проектів), лідерські навички (реалізується через: робота в групах, метод проектів, метод самопрезентації)

ПЛАН ВИВЧЕННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назва теми	Форми організації навчання та кількість годин		
		лекційні заняття	практичні заняття	Самостійна робота
1	Предмет, методи та завдання курсу «економіка природокористування»	2	2	5
2	Природно-ресурсний потенціал території.	2	2	7
3	Формування інструментарію еколого-економічного розвитку	2	2	7
4	Поняття та оцінка рівня екологізації	2	2	5

5	«Зелена» економіка – практичний механізм реалізації концепції сталого розвитку	2	2	5
6	Глобальні та національні виклики «зеленої» парадигми суспільного розвитку	2	2	7
7	Проблеми екологізації агропромислового виробництва	2	1	7
8	Міжнародне економіко-екологічне співробітництво у вирішенні екологічних проблем	2	1	7
9	Участь України в міжнародних процесах «зеленої» модернізації та екологічного партнерства	2	2	7
10	Економічна ефективність природоохоронних заходів	2	2	5
11	Економічна оцінка впливу людини на природу	2	2	5
12	Збитки від забруднення довкілля, їх види та методи нарахування	2	2	7
13	«Зелена» економіка як основа переходу до сестейнового розвитку.	2	2	7
14	Стале природокористування	2	2	4
15	Управління процесами екологізації	4	2	5
Разом		32	28	90

Самостійна робота здобувача вищої освіти

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у вільний від обов’язкових занять час.

Самостійна робота здобувача вищої освіти організовується шляхом видачі переліку питань з кожної теми, які не виносяться на аудиторне опрацювання.

Виконання здобувачем самостійної роботи передбачає, за необхідності, отримання консультацій або допомоги відповідного фахівця. Навчальний матеріал освітньої компоненти, передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем у процесі самостійної роботи, виносяться на поточний і підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовувався під час аудиторних занять. Організація самостійної роботи здобувачів передбачає: планування обсягу, змісту, завдань, форм і методів контролю самостійної роботи, розробку навчально-методичного забезпечення; виконання здобувачем запланованої самостійної роботи; контроль та оцінювання результатів, їх систематизацію, оцінювання ефективності виконання здобувачем самостійної роботи.

У випадку реалізації індивідуальної освітньої траєкторії здобувача заняття можуть проводитись за індивідуальним графіком.

У процесі роботи над індивідуальними завданнями не допустимо порушення академічної доброчесності. Презентації та виступи мають бути

авторськими та оригінальними.

Види самостійної роботи

№ з/п	Вид самостійної роботи	Години	Терміни виконання	Форми та метод контролю
1	Підготовка до лекційних та практичних занять (робота з інформаційними джерелами: опрацювання першоджерел)	12	щотижнево	Усне опитування
2	Підготовка самостійних питань з тематики дисципліни (опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу)	58	щотижнево	Усне та письмове опитування
3	Індивідуальні творчі завдання (вирішення і письмове оформлення завдань, схем, діаграм, інших робіт графічного характеру; презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10	1 раз у 2 тижні	Спостереження за виконанням, обговорення, виступ з презентацією
4	Підготовка до контрольних робіт та тестування (самостійне опрацювання тестів відповідно до теми практичного заняття; самостійне розв'язання типових задач, ситуаційних вправ)	10/5	1 раз у 2 тижні	Письмове опитування
Разом		90		

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна література

1. Трус І.М., Твердохліб М.М., Галиш В.В., Гомеля М.Д. Економіка природокористування : підручник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2024. 268 с.

2. Шаравара В.В., Любинський О.І. Економіка природокористування : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ТОВ «Друкарня «Рута», 2020. 252 с.

3. Пономаренко Є. Г., Ломакіна О. С. Економіка природокористування та природоохоронної діяльності : підручник. Харків : Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова, 2022. 58 с.

4. Губанова О. Р. Економіка природокористування : конспект лекцій. Одеса : ОДЕКУ, 2024. 150 с.

5. Артеменко Л. В. Україна у міжнародних економічних відносинах: Енергетична безпека в контексті відносин України з ЄС. Київ : Фонд «КОМПАС 2020», 2020.

6. Tietenberg T., Lewis L. Environmental and Natural Resource Economics. 12th ed. London : Routledge, 2024. 640 p.
7. Dasgupta P. The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. London : HM Treasury, 2021. 610 p.
8. World Bank. The Changing Wealth of Nations 2024: Building a Sustainable Future. Washington, DC : World Bank, 2024. 420 p.
9. World Bank. The Economic Case for Nature: A Global Earth-Economy Model to Assess Development Policy Pathways. Washington, DC : World Bank, 2021. 190 p.
10. OECD. Toolkit for Water Policies and Governance. Paris : OECD Publishing, 2021. 150 p.
11. Global Commission on the Economics of Water. Turning the Tide: A Call to Collective Action. Paris, 2023. 110 p.
12. Edward Elgar. Handbook of Sustainable Politics and Economics of Natural Resources. Cheltenham : Edward Elgar Publishing, 2021. 620 p.

Додаткова література

1. Мельник Л. Г. Економіка довкілля і природних ресурсів. Суми: Університетська книга, 2020.
2. Field B. C., Field M. K. Environmental Economics: An Introduction. New York: McGraw-Hill, 2021.
3. Barbier E. B. Economics for a Fragile Planet. Cambridge: Cambridge University Press, 2022.
4. Третяк А. М., Третяк В. М. Еколого-економічні засади управління природокористуванням. Київ: Центр учбової літератури, 2021.
5. Шевчук В. Я. Економіка сталого розвитку та природокористування. Київ: Знання, 2020.
6. Клименко Н. І. Економіка природокористування та екологічна політика. Київ: Ліра-К, 2021.
7. Dasgupta P. The Economics of Biodiversity: The Dasgupta Review. London: HM Treasury, 2021.
8. Черевко Г. В. Природокористування та сталий розвиток економіки. Львів: Сполом, 2020.
9. Pindyck R. S. Climate Future and Resource Economics. Cambridge: MIT Press, 2022.
10. Хвесик М. А. Економіка природокористування та сталий розвиток: концептуальні основи. Київ: ДУ ІЕПСР НАН України, 2021.
11. Tomashuk I., Baldynyuk V., Boltovska L. Green economy as a factor of sustainable development. Baltic Journal of Economic Studies. 2023. Vol. 9. № 3. P. 194–206. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2023-9-3-194-206>

12. Болтовська Л. Л. Детермінанти впливу екологічної складової у розвитку підприємств м'ясопродуктового підкомплексу в умовах євроінтеграційних процесів. Міжнародний науковий журнал «Інтернаука». Серія: «Економічні науки». 2024. Т. 1. № 2 (82). С. 23–33. DOI: [10.25313/2520-2294-2024-2-9690](https://doi.org/10.25313/2520-2294-2024-2-9690)

13. Tomashuk I., Khaietska O., Boltovska L. Analysis of investment activities in the agricultural sector of Ukraine, determination of factors and ways of its activation. Baltic Journal of Economic Studies. 2024. Vol. 10. № 3. P. 340–352. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2024-10-3-340-352>

Інформаційні ресурси

1. Сайт Державного комітету статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
2. Офіційний сайт Світового банку – Україна. URL: <http://www.worldbank.org/uk/country/ukraine>
3. European Commission. CAP 2020: детальний опис програми: офіційний веб-сайт. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-for-our-roots/cap-in-depth/index_en.htm
4. European Commission. Програма CAP 2020: офіційний веб-сайт. URL: http://ec.europa.eu/agriculture/cap-overview/2014_en.pdf
5. Збереження біологічного різноманіття в лісах і забезпечення розвитку природно-заповідного фонду. URL: <http://dklg.kmu.gov.ua/forest/control/uk/publish/>
6. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. URL: <http://minagro.gov.ua>

СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ТА ВИМОГИ ДО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

У кінці семестру, здобувач вищої освіти може набрати до 60% підсумкової оцінки за виконання всіх видів робіт, що виконуються упродовж семестру, до 10% за показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача і до 30% підсумкової оцінки – за результатами підсумкового контролю.

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності		Бали
Атестація 1		
1	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3
2	Участь у роботі на практичних заняттях	6
3	Виконання домашніх завдань	6
4	Виконання контрольних робіт, тестування	5
5	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
Всього за атестацію 1		30
Атестація 2		
6	Участь у дискусіях на лекційних заняттях	3

7	Участь у роботі на практичних заняттях	6
8	Виконання домашніх завдань	6
9	Виконання контрольних робіт, тестування	5
10	Індивідуальні та групові творчі завдання (виконання гугл-презентації, презентації за заданою проблемною тематикою, дослідницькі проекти)	10
	Всього за атестацію 2	30
	Показники наукової, інноваційної, навчальної, виховної роботи та активності здобувача	10
	Підсумкове тестування	30
	Разом	100

Відповідність шкал оцінок якості засвоєння навчального матеріалу

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою для екзамену
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
66-74	D	задовільно
60-65	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Якщо здобувач упродовж семестру за підсумками контрольних заходів набрав менше 35 балів, то він не допускається до екзамену.

Програма навчальної дисципліни передбачає врахування результатів неформальної та інформальної освіти при наявності підтверджуючих документів як окремі кредити вивчення навчальних дисциплін.